

ПОНЯТТЯ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ» У СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Починок А.С., студентка

Науковий керівник:

к. е. н., доцент Мельничук Ю.М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Економічна наука вміщує в собі низку понять та категорій, дослідження яких є досить актуальним і необхідним для економічного розвитку країни. Застарілість термінів, їх дискусійність та необ'єктивність спонукають науковців до поглибленого їх дослідження, щоб уникнути плутанини як у фундаментальних, так і в прикладних дослідженнях.

Основою бухгалтерського обліку є покращення інформаційно-аналітичного забезпечення управління та контролю за збереженням власних ресурсів та удосконалення фінансового стану підприємства, підвищенням позитивного результату діяльності та зниженням ризику утрати коштів через непередумані дії [1]. У нашій статті увагу зосереджено на вивченні терміна «основні засоби» як категорії економічної науки.

Дослідження поняття «основні засоби» у сучасній економічній науці відбуваються науковцями здебільшого у сфері бухгалтерського обліку, фінансів, інвестицій, економіки підприємства та інших галузях економічних знань. Наше теоретичне дослідження направлене на розгляд поняття: «основні засоби» у роботах вчених.

У сучасній науковій літературі поняття «основні засоби» часто ототожнюють з поняттям «основні фонди». Так, І.О. Бланк зазначив: «Основні фонди – сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами» [2]. Проте явна різниця цих двох категорій активно дискутується в економічній науці і, ми вважаємо, ці два терміни не можна об'єднувати в одне поняття.

Довгалюк Н.В. дає розширене тлумачення цього поняття: визначення основних засобів як матеріальних активів підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово задіюються у виробничих циклах, зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (або операційний цикл), призначені для експлуатації самим підприємством, для надання в оренду іншим фізичним чи юридичним особам, що в сукупності дає змогу одержувати економічну вигоду для підприємства [2, с. 10].

Багато науковців вважають критерій «річного циклу» основоположним у формуванні визначення поняття «основні засоби». Так, Ф.Ф. Бутинець стверджує, що основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальнокультурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік) [3].

Враховуючи розмаїття думок і підходів, необхідно дослідити поняття в роботах науковців у сфері бухгалтерського обліку з метою виведення найбільш точної досліджуваної дефініції. Науковці досліджують це поняття, починаючи з основних нормативних актів, що регулюють облік основних засобів в Україні, а саме: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [4] та Податковий кодекс України [5]. Трактують сутності «основних засобів» в українському законодавстві є наближеними до тлумачення цього терміна за Міжнародними стандартами фінансової звітності (IAS) 16 «Основні засоби» [6].

Визначення основних засобів дуже різнилося в П(С)БО 7 та Законі України «Про оподаткування підприємств» [4], [5]. Головна відмінність полягала в тому, що закон розглядає поняття «основні фонди» замість «засобів», а також, різнилась грошова межа зарахування до складу основних фондів об'єктів. У Податковому кодексі запропоновано термін «основні засоби», що підтверджує його наближеність до положень бухгалтерського

обліку. Проте, на думку науковців, таке наближення не є повним, адже грошове обмеження зарахування до складу основних засобів залишилося.

Таким чином, розглянувши різні погляди в дослідженні поняття «основні засоби», а також на основі аналізу нормативних документів та досліджень науковців ознаками основних засобів слід вважати: вартісність; матеріальне вираження; функціональне призначення; тривалість використання; амортизаційність [7].

Отже, можна сформулювати поняття «основні засоби» - як вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання. Так, поняття основних засобів є дискусійним, проте воно має охоплювати зазначені характеристики і бути чітко унормованим, відокремленим від суміжних понять.

Список використаних джерел:

1. Дем'янишина О. А. Особливості формування та обліку власного капіталу на підприємствах різних організаційно-правових форм // Економіка України в умовах євроінтеграції: виклики та перспективи розвитку: матер. І Всеукраїнської наук.- практич. конф., 19 квітня 2018 р., м. Умань / за ред. д. е. н., проф. О. Г. Чирви. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. - С. 197 -199.
2. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Н. В. Довгалюк. – Житомир, 2010. – 20 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2001. – 224 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затверджено наказом Мін-ва фінансів України від 27 квіт. 2000 р. № 92 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>.
5. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» URL: www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО-16.pdf.
7. Мельничук Ю.М. Теорія і практика страхування життя в Україні: Монографія / Юлія Миколаївна Мельничук. – Умань: ВПЦ «Візаві», – 2018. – с. 101-102.